

A Móka-színház negyedszázada

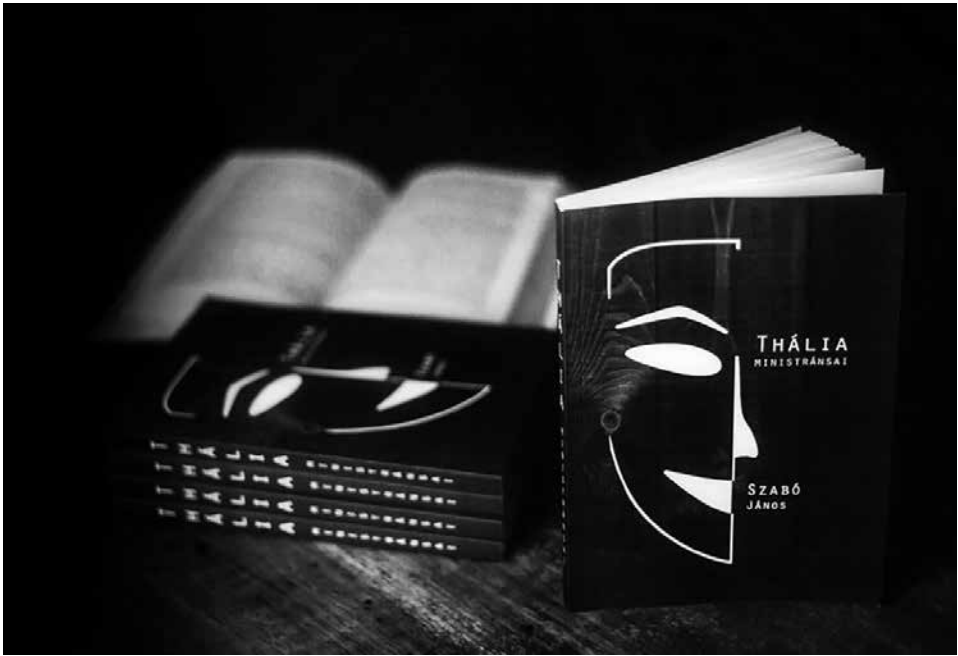
A Móka amatőr színjátszó csoport a romániai Érmihályfalváról nőtte ki magát. Majd negyedszázados múlttal immár hivatásosokkal is felvehetnék a versenyt, bár ezt a lehetőséget csak a határokon túl kapták meg, ahol egyszerűen csak Móka-színháznak nevezik őket. A magyarországi színházi élet és az érmelléki közönség már csak így ismeri a huszonnégy éve fennálló félig vagy tán egészen profi szintű műkedvelő csoportot, amelyet Szabó János „a nemzet napszamosaként” hozott létre 2000-ben. A sikerek sorozata a vizionárságos évek, gáncok, betartások csak még inkább összekovácsolták a társaságot, ugyanis csoporton belül a tagok politikai meggyőződése sosem volt mérvadó, így a korunkra jellemző megosztó kórság sosem tudott rést ütni rajtuk. Ez annál figyelemre méltóbb, mivel a mai idők Babel-kori széthúzásának rákfenéje miatt bárminemű szerveződés szinte tiszavirág életűre van kárhozthatva.

A csoport megalakulásának története épp olyan mókás, mint ahogyan a neve is jelzi, hisz bánági eredetű alapítója, amint egyre inkább gyökeret kezdett eresztetni az Érmelléken, egyik decemberi estén összehívta néhány ismerősét, akikben színjátszásra való hajlandóságot érzett – legtöbbjük tanító vagy tanár volt, de akadt köztük egy jó humorú tehetséges vállalkozó is –, és megalakult a Móka színjátszó

csoport. Belőlük lettek aztán az alapító tagok vagy az úgynevezett kemény mag, akik évek hosszú során helyt álltak a csoportban, sokan közülük ma is lelkesen állják mind a hazai, mind a magyarországi színpadokon a sarat. Bár mindjárt a kezdetekben a kemény mag kiegészült több máig kitartó csapattal, akik bevallásuk szerint ma már el sem tudnák képzelni a Móka nélküli az életüket, ami lassan a második családjukká vált. Kizárólagos bérük a közönség szeretete.

Aki megálmodta a Mókát

Szabó János házassága révén 1994-ben került Temesvárról Érmihályfalvára. A bánági fővárosában megfordult a Diákművelődési Ház Thalia Stúdiójának magyar nyelvű tagozatában, évekig volt a Líra Városi Művelődési Házhoz tartozó Rezeda Néptáncgyüttes táncosa és koreográfusa, később a Csizmarik László vezette Bartók Béla Vegyeskar műsorvezetője. Ilyen háttérrel indult az Érmellékre, Mihályfalvára értéket teremteni, ami szívós kitartó munkával sikerült is neki. Kezdetben semmi nem volt, amiből kinőhetne volna magát egy színjátszó csoport, nem voltak díszletek, kellékek, nem volt ruhatár, de még művelődési központja sem a városnak, csak egy múltszázad eleji iparos otthonból kialakított kultúrház.

Eredeti szakmájából adódóan (antik bútorokat restaurált temesvári életének egyik korszakában) volt érzeke a díszlettervezéshez és minden egyébhez, ami egy színházi kelléktárához kellett, annál is inkább, mivel édesapja a temesvári német színház kellékese volt, így ő maga szinte a teátrumok árnyékában nőtt fel. Viszont egy európai színvonalú város embere a falusias Érmihályfalván hosszú ideig alig értett szót, főleg a helyhatósággal, mivel sehogy sem értették, mit akar ez az ember itt, mit zavarja az állóvizeket, minek kéne egyáltalán az 1989-ben várossá ütött Érmihályfalvának színház meg mindenféle, ilyen-olyan segítség ehhez az egészhez. S ha nem jött a segítség, hát magad uram, ha szolgád nincs alapon, elkezdtek díszleteket és minden egyéb kelléket gyártani, készíteni, beszerezni. Minden mókásnak akadtak családtagjai, akik értettek valamihez: volt, aki háttérfüggönyö-

ket varrt, voltak olyan tagok, akik a túrkálókra szakosodtak – több ilyen boltocska kultúrapártoló tulajdonosa, aki megértette a szándékot, ingyen adta az olyan viseletet, amelyekkel a színházi ruhatárat gyarapíthatták. Kiss Mária, a fogyasztási szövetkezet néhai főnökasszonya segített legtöbbet abban az időben. Kulissza- és színpadfüggönyökkel támogatta a csoportot, s mire megszületett az első, inkább könnyű műfajú előadás (Szigligeti Ede *A cigány* című népszínművéből), már kezdett színpadhoz hasonlítani a színpad és gardróbhoz a gardrób, bár még manapság is a legszegényebb színházi csoportként tekintenek rájuk a határokon túl, ahol mégis kuriózumként vannak számon tartva sikereiket tekintve. Az elementáris hiányosságok nem őket minősítik, viszont annál inkább büszkeségük az a kategória, melyben Magyarország színpadain az elmúlt években besoroltattak.

A műfaj nem kihívás

A Móra lassan huszonöt éves lesz, a háta mögött több mint hatvan bemutatóval, ezen kívül zenés-irodalmi és kabarémsorokkal, hosszabb-rövidebb ünnepi fellépésekkel. Huszonnégyszer év alatt mintegy nyolcvan ember fordult meg a csapatban. Van, aki csak egyszer lépett színpadra, vannak olyanok, akik sosem léptek reflektorfénybe, de komoly háttérmunkát végeztek (súgók, fény- és hangtechnikusok, kellékesek), de olyanok is vannak, és nem is kevesen, akik a kezdetektől aktív tagjai a csoportnak.

Szabó János meséli: „Az első komolyabb produkciónk Móricz Zsigmond *Égi madár* című drámája volt, amit magam alkalmaztam színpadra 2002-ben, és ami egy későbbi szereposztásban a Hajdúnánáson megrendezett Premier Színházról hozta a legjobb női főszereplő és a legjobb epizódszínész díját.

Ezt követte Hunyady Sándor *A három sárkány* című vígjátéka. Majd 2013

őszén három művészeti ág találkozott: az irodalom, a komolyzene és a tánc összefonódásából létrejött a *Szó, zene, tánc* című produkció Thurzó Zoltán zongoraművésszel, Thurzó Sándor József brácsaművésszel, valamint a Nyíló Akác Néptáncgyűttessel közösen. Ezt követte Noel Coward *Vidám kísértet* című kétfelvonásos vígjátéka, majd a Wass Albertnek szentelt irodalmi műsor, amelyet Meleg Vilmos nagyváradi színművésszel és Thurzó Zoltánnal közösen mutattunk be Nagyváradon.

George Bernard Shaw *Pygmalion* című darabja Móricz *Úri murija* után a leghosszabb és legtöbb szereplőt megmozgató előadás volt, de ezek sem jelentettek nagyobb kihívást, annál is kevésbé, hogy voltak már szakmai végzettséggel és jelentős tapasztalattal rendelkezők is a csoportban. 2015 őszén útjára indítottuk Székely Csaba *Bányavirág* című tragikomédiáját. Még nem sejtettük, hogy ez lesz a legtöbbet játszott és legtöbb helyen előadott darab, és egyben a legtöbb fesztivál-

Szabó János (középen) és a Móra

meghívást is ez az előadás kapja. Az első ilyen a Veszprém megyei Ajkáról érkezett az Arany Deszka Fesztivál szervezőitől.

Ezenkívül a *Bányavirág* részt vett a soproni, a vasvári, a balassagyarmati, a tiszaujvárosi, a hajdúnánási, a körmendi fesztiválokon, meghívást kapott a Komlón megszervezett KASZT fesztiválra, amely a Kárpát-medence legrangosabb magyar nyelvű színjátzó találkozója, valamint Budapestre, a fesztiválgyőztesek seregszemléjére. Büszkén jelenthetem ki, hogy mindenütt megállta a helyét, és minden fesztiválról, megmérettetésről díjakkal érkezett haza. Ajkáról például minden létező első díj – férfi, női főszereplő, mellékszereplő, rendezői díj, összesen kilenc, beleértve a fődíjat, az Arany Deszkát is – Mihályfalvára került. A már említett komlói KASZT-on a darab az Emberi Erőforrások Minisztériumának különdíját kapta, valamint a Magyar Szín-Játékos Szövetség által kibocsátott aranyminősítést.

2017-ben színpadra került Molnár Ferenc *Az ördög* című színműve is. Az itthoni bemutató után a csapat már másnap indult Ajkára, az Arany Deszkáért. Ez a kijelentés talán szerénytelenségnek tűnik, de valóban *Az ördög* is, akárcsak a *Bányavirág*, minden díjat bezsebelt, beleértve a fődíjat is, vagyis az Arany Deszkát. A szervezők félig tréfásan, félig komolyan azt mondták, hogy még egy dobásunk van. Ha harmadjára is nekünk ítélik a fődíjat, többet nem hívnak meg bennünket. A Molnár-darabbal is meghívást kaptunk Komlóra, a KASZT-ra, ahol ezt a produkciót is aranyminősítésre találta érdemesnek a szakmai zsűri.

Ezek lennének a legkiemelkedőbb darabok és sikerek, amelyek a csapat kiforrottságáról tanúskodnak. A csapatéról, amely húsz év elteltével profi szinten uralja a színpadot, és amelynek tagjai egymás szeméből, gesztusaiból olvasni tudnak előadás közben, és akik úgy vigyáznak egymás alakítására is, mint a sajátjukéra. Ez a Móka sikereinek titka.”

Kampányelőadások nélkül

A Móka-tagoknak is megvannak a maguk politikai szimpátiái, de a „főnök”, ahogyan szólítják a bántási mester, betiltott mindennemű politizálást a csoporton belül. Nem vállalnak kampányelőadásokat (bár sokaknak jól jönne a teltházás Móka-közönség), nem adják nevüket egyetlen pártszervezeti ünnepséghez sem, és ha egy-két tag mégis „haknizik” ilyesfajta eseményen, nem teheti a Móka nevében. Ezt mindenki elfogadta, és természetesnek ítéli.

Ennek viszont megvan a maga ódiuma. Bihar megyében ugyanis néhány érmelléki kistelepülésen kívül, ahová a magukat nagyszínházaknak tartó társulatok nem mennek el, a Móka minden meghívásra válaszol, a település lehetőségeihez szabva előadásaikat. Az viszont igencsak furcsa, hogy egy budapesti fellépésre érdemesített „társulatot” az átpolitizált Nagyváradra még sohasem hívtak meg, mert politikailag inkompatibilisek. Leszámítva a már említett, Thurzó Zoltánnal és Meleg Vilmostal tartott közös Wass Albert-összeállítást, annak is a Lorántffy Zsuzsanna Református Egyházi Központ adott helyet.

Valótlant állítanánk, ha úgy állítanánk be az érmihályfalvi önkormány-

zatot, hogy egyáltalán nem támogatja őket, hisz az előjáróság több külföldi újtjukat is finanszírozta, sőt mind a tízéves, mind a húszéves gálaműsorhoz is hozzá tették részüket. Nem mondanak nemet, ha kérnek, viszont csínján bánnak a támogatással. Egy helybéli sokadrangú focicsapathoz képest, amelybe százezreket fektetnek évente, a Móka az ő kis Arany Deszkáival, a nemzetközi fesztiválok aranyminősítéssel, szekrényeket megtöltő okleveleivel és díjaival csak sokadrendű értéket képvisel saját pátriájában.

A *Thália ministránsai* kötet története

A Covid-járvány idején látott napvilágot a *Thália ministránsai* című kötet, amelyben a Móka kétévtizedes fenn-

állásának történeti elemei meg. A szerző Szabó János a Móka kulisszatitkait, kulissza mögötti és színpadi bakijait, kabaréba illő történeteit nyújtja át humoros „ráadás” gyanánt a törzsközönségnek és minden színházi életet kedvelő olvasónak. A kötet érmihályfalvi vállalkozók és magánszemélyek támogatásával jött létre, akik szinte minden bemutaton és előadáson tapsolnak a csapatnak. A 230 oldalas képekkel illusztrált kötet 250 példányban jelent meg az érmihályfalvi Aegis Ephebum Egyesület kiadásában. A szerző szerint csak a hivatásos színészeknek jár ki a Thália papjai titulus, de ők beérik a ministránsi „szerepkörrel” is, bár a magyarországi nagyvárosok színpadain ennél sokkal többre tartják őket.

Sütő Éva

Zsögödi patakpart, olaj, karton, 50 × 70 cm